

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Лідерство в суспільстві»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень, другий (магістерський) рівень для галузі знань 21 Ветеринарна медицина
Код і найменування спеціальності	Для всіх здобувачів вищої освіти
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю	Кількість кредитів ЄКТС – 3,0. Загальна кількість годин – 90, із яких: <i>Денна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 16 годин, практичних – 14 годин. <i>Заочна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 2 годин, практичних – 2 годин. Форма семестрового контролю – залік.
Мова (и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> доктор економічних наук, професор Дорофєєв О.В. <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4). <i>e-mail:</i> olexandr.dorofeev@pdau.edu.ua, <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/dorofeyev-oleksandr-viktorovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Міжфакультетська вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумови відсутні
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність, бути критичним і самокритичним). ЗК 7. Здатність до адаптації, творчості, генерування ідей та дій у новій ситуації, формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички. ЗК 8. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.
Результати навчання	РН 4. Виявляти лідерські якості, планувати особистісний та професійний розвиток, розуміти принципи іміджології, особливості формування та підтримання іміджу фахівця.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей у поєднанні з низкою соціальних навичок, а саме здатністю:

- виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах;
- працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером;
- діяти соціально відповідально та свідомо;
- діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ознайомлення із сучасними підходами та принципами лідерства як компетенції керівників в контексті найкращих практик управління людськими ресурсами та орієнтації на результати, в тому числі, з огляду на забезпечення сприятливих умов праці, індивідуального й організаційного розвитку та навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття та сутність лідерства в суспільстві.

Тема 2. Бачення й стратегічне мислення як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.

Тема 3. Мотивація та розвиток команди як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.

Тема 4. Комунікаційні навички, етичність і підзвітність як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.

Тема 5. Компетентність і професіоналізм, співпраця та партнерство як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.

Тема 6. Кризове управління та гнучкість як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.

Тема 7. Інклюзивність та соціальна відповідальність лідера.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда;

наочні методи: ілюстрування; демонстрування;

практичні методи: вправи; практичні роботи;

робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.

Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод, мозковий штурм;

комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання, підготовка презентацій завдань самостійна робота.

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: опитування, бесіда, доповідь;

методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань, творчі завдання.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

**Схема нарахування балів,
шкала оцінювання
результатів навчання**

Наведені в Додатку до Силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

**– щодо термінів виконання та
перескладання**

здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання.

**– щодо академічної
добročесності**

виконані завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недобročесності. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час практичних занять заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Нормативно-правові акти стосовно академічної добročесності наведені на сторінці «Академічна добročесність» сайту ПДАУ (<https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>).

<p>– ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ</p>	<p>не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти мають приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.</p>
<p>– ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ \ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ</p>	<p>Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Здобувачі можуть самостійно на платформах онлайн-освіти, шляхом участі у короткострокових навчальних програмах і проєктах (з видачею сертифіката) опановувати навчальний матеріал, який за змістом дозволяє набути очікувані навчальні результати навчальної дисципліни. Пропоновані онлайн ресурси наведені в розділі силабусу «Рекомендовані джерела інформації».</p>
<p>– ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ</p>	<p>Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора ННІ. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</p>	
<p style="text-align: center;"><i>Основні:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Викладання лідерства для посадових осіб та представників місцевого самоврядування: сутність, виклики, перспективи: матеріали Всеукраїнського круглого столу (Київ, 15 квітня 2015 року) / за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко, А. К. Гука. Харків: Фактор, 2015. 88 с. 2. Етика державного управління: підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський; за заг. ред. Т. Е. Василевської. Київ: НАДУ, 2015. 204 с. 3. Лідерство та комунікації в організації : навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с. 4. Нестуля О.О., Нестуля С.І. Основи лідерства. Наукові концепції (від найдавніших часів до середини ХХ ст.) : навчальний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2016. 227 с. 5. Нестуля О.О., Нестуля С.І. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ ст. – початок ХХІ ст.) : навчальний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2016. 375 с. 6. Нестуля О.О., Нестуля С.І., Карманенко В.В. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера : навчальний посібник. Київ : Знання, 2013. 287 с. 	

7. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів; за заг. ред. І. Ібрагімової. Київ: Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.
8. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера : навчальний посібник. Харків, 2017 р. 100 с.
9. Татенко В. О. ЛІДЕР XXI / LIDER XXI. Соціально-психологічні студії. Київ: Видавничий дім «КОРПОРАЦІЯ», 2004. 182 с.

Допоміжні

1. Адісес І. Ідеальний керівник: Чому ви не можете стати ним, і що робити з цього приводу: Нова парадигма менеджменту / пер. з англ. С. Опацької. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 266 с.
2. Батушан В. Політичне лідерство в контексті державного управління : історичний досвід. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. № 4. С. 213-221.
3. Каламан О.Б., Пурцхванідзе О.В. Трансформаційне лідерство: оптимальний стиль роботи команди в публічній сфері. *Інвестиції: практика та досвід. Рубрика: Державне управління*. 2021. № 1. С. 109-114.
4. Кові Стівен Р. Восьма звичка : від ефективності до величі / пер. з англ. О. Замойської. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 495 с.
5. Кові Стівен Р. 12 важелів успіху / пер. з англ. Р. Клочка. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 208 с.
6. Кові Стівен Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей : потужні інструменти розвитку особистості / пер. з англ. О. Любенко. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. 382 с.
7. Макіавеллі Н. Державець / переклад Е. Тарнавського. Львів : Видавництво «Фоліо», 2019. 121 с.
8. Сергеева Л.М., Кондратьєва В.П., Хромей М.Я. Лідерство : навчальний посібник / за наук. ред. Л. М. Сергеевої. Івано-Франківськ : «Лілея-НВ», 2015. 296 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Колпаков В., Анісімов О. Лідерство – фактор суспільного розвитку. *Персонал – журнал інтелектуальної еліти : веб-сайт*. URL: <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=132>
2. Лідерство та управління командою в Старт-апі. URL: https://startup.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/IDP_Leadership_ua_d.pdf
3. Молодіжне лідерство і волонтерство в Україні. *Всеукраїнська експертна мережа : веб-сайт*. URL: http://www.experts.in.ua/baza/analtic/index.php?ELEMENT_ID=73474

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол № 1 від 01 вересня 2025 року.

Додаток до силябусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Денна форма

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	контрольне опитування	виконання завдань самостійної роботи в розрізі тем	
Тема 1. Поняття та сутність лідерства в суспільстві.	7	10	3	10
Тема 2. Бачення й стратегічне мислення як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	7		3	10
Тема 3. Мотивація та розвиток команди як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	7		3	20
Тема 4. Комунікаційні навички, етичність і підзвітність як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	7	10	3	10
Тема 5. Компетентність і професіоналізм, співпраця та партнерство як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	7		3	20
Тема 6. Кризове управління та гнучкість як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	7	10	3	10
Тема 7. Інклюзивність та соціальна відповідальність лідера.	7		3	20
Разом	49	30	21	100

Заочна форма

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
		контрольне опитування	написання контрольної роботи	
Тема 1. Поняття та сутність лідерства в суспільстві.	-	14	6	6
Тема 2. Бачення й стратегічне мислення як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	-		6	6
Тема 3. Мотивація та розвиток команди як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	-	14	6	20
Тема 4. Комунікаційні навички, етичність і підзвітність як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	-		6	6
Тема 5. Компетентність і професіоналізм, співпраця та партнерство як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	-		6	20

Тема 6. Кризове управління та гнучкість як елементи, що визначають ефективність лідерства у суспільстві.	16		6	22
Тема 7. Інклюзивність та соціальна відповідальність лідера.	-	14	6	20
Разом	16	42	42	100

Денна форма

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
7	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Розв'язок завдання є результатом оригінального самостійного дослідження, у якому відображено творчий пошук, вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези відповідно до результату навчання; застосовані найбільш показові переконливі приклади, частину яких піддано детальному аналізу відповідно до результату навчання; зроблені відповідні аргументовані висновки.
6	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Розв'язок завдання є чітко структурований, але у відповіді простежується неточне розуміння деяких наукових понять і категорій; у викладі думки недостатньо продемонстровано власне бачення проблеми та неповнота засвоєння результату навчання.
4-5	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Розкриття питання має серйозні недоліки в структурі, характерні викладу думки, але відповідає вимогам щодо змісту обраного матеріалу, добору наукових джерел.
0-3	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг складає лише 10% від загального обсягу, невідповідність результату навчання.

Шкала та критерії контрольного опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Частка вірних відповідей – 90-100 %.
7-8	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Частка вірних відповідей – 74-89 %.
5-6	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Частка вірних відповідей – 60-73 %.
0-4	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Частка вірних відповідей – 0-59 %.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач вищої освіти у повному обсязі, правильно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам та відображають результат навчання за темою.
2	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Виконанні завдання становлять не менше ніж 80% від загального обсягу, допущені незначні помилки, певні неточності заявленому результату навчання.
1	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Допущено певну кількість помилок при виконанні завдань самостійної роботи, в цілому обсяг виконання складає від 40% до 60% від загального обсягу, часткова невідповідність результату навчання.
0-0,5	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг виконання завдань складає менше 10% від загального обсягу, не відповідає результату навчання.

Заочна форма

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
15-16	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Розв'язок завдання є результатом оригінального самостійного дослідження, у якому відображено творчий пошук, вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висувачи при цьому власні гіпотези відповідно до результату навчання; застосовані найбільш показові переконливі приклади, частину яких піддано детальному аналізу відповідно до результату навчання; зроблені відповідні аргументовані висновки.
12-14	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Розв'язок завдання є чітко структурований, але у відповіді простежується неточне розуміння деяких наукових понять і категорій; у викладі думки недостатньо продемонстровано власне бачення проблеми та неповнота засвоєння результату навчання.
9-11	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Розкриття питання має серйозні недоліки в структурі, характерні викладу думки, але відповідає вимогам щодо змісту обраного матеріалу, добору наукових джерел.
0-8	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг складає лише 10% від загального обсягу, невідповідність результату навчання.

Шкала та критерії оцінювання контрольного опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
13-14	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач вищої освіти у повному обсязі, правильно розкриває питання, що відповідає заявленим викладачем вимогам та відображає результат навчання за темою.
11-12	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Вірні відповіді становлять не менше ніж 80% від загального обсягу, допущені незначні помилки, певні неточності заявленому результату навчання.
8-10	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Допущено певну кількість помилок при розкритті питань, в цілому обсяг вірних відповідей складає від 40% до 60% від загального обсягу, часткова невідповідність результату навчання.
0-7	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при розкритті питань, в цілому обсяг вірних відповідей складає менше 10% від загального обсягу, не відповідає результату навчання.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань контрольної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
37-42	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач вищої освіти у повному обсязі, правильно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам та відображають результат навчання за темою.
31-36	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Виконанні завдання становлять не менше ніж 80% від загального обсягу, допущені незначні помилки, певні неточності заявленому результату навчання.
26-30	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Допущено певну кількість помилок при виконанні завдань самостійної роботи, в цілому обсяг виконання складає від 40% до 60% від загального обсягу, часткова невідповідність результату навчання.
0-25	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг виконання завдань складає менше 10% від загального обсягу, не відповідає результату навчання.